

Julia Tyburska

**Chińska Republika Ludowa
a Półwysep Koreański.
Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa Chin
w obliczu napięć międzykoreańskich,
ryzyka nuklearnego i zaangażowania
Stanów Zjednoczonych na Półwyspie**

Abstrakt

W ostatnich latach polityczne i militarne zaangażowanie Chińskiej Republiki Ludowej w Azji Wschodniej wzrosło, a napięcia na Półwyspie Koreańskim wpłynęły na poczucie bezpieczeństwa Chin. Ten artykuł omawia strategię bezpieczeństwa Chin w regionie z naciskiem na Półwysep Koreański. Skupia się na współczesnych zagrożeniach dla bezpieczeństwa narodowego Chin, które mogą wynikać ze strony Półwyspu Koreańskiego. Jego celem jest przeanalizowanie trzech istotnych kwestii zagrażających chińskiemu bezpieczeństwu: programu nuklearnego Korei Północnej, obecności Stanów Zjednoczonych na Półwyspie Koreańskim oraz napięć w stosunkach międzykoreańskich. Wszystkie te zagrożenia są ze sobą sprzężone i implikują się wzajemnie.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, zagrożenie, Chiny, Półwysep Koreański, arsenał nuklearny, USA

Wstęp

W ostatnich latach byliśmy świadkami wielu wydarzeń, które zmieniały lub zintensyfikowały politykę w Azji Wschodniej. Jest to spowodowane m.in. zwiększonym politycznym i militarnym zaangażowaniem Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL) w regionie czy rosnącymi napięciami na Półwyspie Koreańskim związanymi z testami raketowymi i nuklearnymi Korei Północnej. Wiele z tych

wydarzeń pośrednio lub bezpośrednio wpływa na poczucie bezpieczeństwa przez Chiny. Z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego ChRL, najważniejszym obszarem jest jego najbliższe sąsiedztwo, w tym Półwysep Koreański. Dla Chin to sąsiedztwo powinno być strefą buforową, która byłaby zabezpieczeniem przed różnymi zagrożeniami z zewnątrz¹.

Niniejszy artykuł będzie skupiony wokół współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa Chin, które pojawiły się lub mogą się pojawić ze strony Półwyspu Koreańskiego. Przede wszystkim ma na celu wskazanie, jakiego rodzaju są to zagrożenia oraz jakie konsekwencje dla bezpieczeństwa Chin mogą te zagrożenia nieść. Aby móc na te pytania odpowiedzieć, należy wyjść od przeanalizowania chińskiej strategii bezpieczeństwa narodowego i zbadać, jakie miejsce zajmuje w niej Półwysep Koreański. Mimo że artykuł nawiązuje do ostatnich dziesięcioleci, to autorka skupia się na drugiej dekadzie XXI w., kiedy prezydenturę w Chinach w 2013 r. objął Xi Jinping, a w 2011 r. w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej (KRL-D) do władzy doszedł Kim Dzong Un, który nadał wyższy priorytet przyspieszeniu północnego programu nuklearnego².

W artykule zastosowano metody jakościowe, które opierają się głównie na szczegółowej analizie treści monografii, prac zbiorowych i artykułów naukowych. Istotne było także przestudiowanie wydarzeń z ostatnich lat (dzięki artykułom prasowym oraz raportom) i skonfrontowanie ich z oficjalną chińską retoryką. To wiązało się z przeanalizowaniem chińskich dokumentów, m.in. Białych Ksiąg na temat obronności dostępnych na chińskich stronach rządowych. Zastosowano także analizę dyskursu, uwzględniając wypowiedzi chińskich władz.

Niniejszy artykuł będzie opierał się o najważniejsze paradygmaty teorii realizmu, który stanowi główny nurt teoretyczny nauk o stosunkach międzynarodowych. Jednym z głównych założeń realizmu jest postrzeganie stosunków międzynarodowych jako walki między mocarstwami o dominację i bezpieczeństwo³. Państwa, jako główni uczestnicy stosunków międzynarodowych, dążą do zapewnienia sobie bezpieczeństwa, ponieważ egzystują w anarchii, gdzie nie istnieje żadna forma centralnego decydenta czy światowego rządu, który regulowałby stosunki w międzynarodowym systemie⁴. Tradycyjne realistyczne podejście jest skoncentrowane na bezpieczeństwie i czynnikach militarnych

¹ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę. Rola USA i Chin w kształtowaniu bezpieczeństwa międzynarodowego na Półwyspie Koreańskim*, Warszawa 2022, s. 270.

² J.H. Pak, *China's Gambit on the Korean Peninsula*, East Asia Institute Working Paper, 3 XII 2020, s. 2, http://www.eai.or.kr/new/en/pub/view.asp?intSeq=20183&board=eng_workingpaper (20 VII 2023).

³ R. Jackson, G. Sørensen, *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*, Oxford 2022, s. 68.

⁴ J. Czaputowicz, *Teorie stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2008, s. 59.

w kontekście zagrożeń⁵. Głównym celem polityki państw jest zatem bezpieczeństwo, co wynika również z braku zaufania państw wobec siebie. W tym miejscu warto przytoczyć również „dylemat bezpieczeństwa” (zwany także „paradoksem bezpieczeństwa”), czyli sytuację, w której wzmocnienie bezpieczeństwa jednego państwa oznacza spadek poczucia bezpieczeństwa drugiego, co w konsekwencji prowadzi do zintensyfikowania działań dążących do zapewnienia sobie jak największej potęgi przez to państwo⁶.

Niniejszy artykuł składa się z trzech części. Pierwsza z nich omawia zagadnienie bezpieczeństwa i zagrożenia w stosunkach międzynarodowych od strony teoretycznej. Druga część przedstawia chińską koncepcję bezpieczeństwa oraz zarys relacji ChRL z obiema Koreami. Trzecia, zasadnicza część, omawia szczegółowo współczesne zagrożenia bezpieczeństwa Chin, które są związane z Półwyspem Koreańskim, wyróżniając trzy kwestie: arsenał nuklearny KRL-D, sojusz amerykańsko-południowokoreański i obecność wojskową USA na Południu oraz napięcia w stosunkach międzykoreańskich. Artykuł zakończony jest podsumowaniem wraz z wnioskami.

Bezpieczeństwo i zagrożenie – charakterystyka pojęć

Bezpieczeństwo to pojęcie fundamentalne zarówno dla człowieka, jak i dla państwa. Łączy się bezpośrednio z pojęciem zagrożenia. „Zagrożenie” definiowane jest jako brak bezpieczeństwa, zaś „bezpieczeństwo” jako stan wolny od zagrożeń⁷. Wiek XXI przyniósł wiele zmian w środowisku międzynarodowym, w tym w pojmowaniu bezpieczeństwa.

W stosunkach międzynarodowych wyróżnia się nie tylko zagrożenia, ale również wyzwania. Zagrożeniem bezpieczeństwa państwa jest taki „splot zdarzeń wewnętrznych lub w stosunkach międzynarodowych, w którym z dużym prawdopodobieństwem może nastąpić ograniczenie lub utrata warunków do niezakłóconego bytu i rozwoju wewnętrznego bądź naruszenie lub utrata suwerenności państwa [...]”⁸. W artykule uwaga będzie skupiona jedynie na czynnikach zewnętrznych. Wynika to z paradygmatu realistycznego, w którym zagrożenie, jako przeciwieństwo bezpieczeństwa, przychodzi właśnie z zewnątrz. Zagrożenia zatem rozumiane są jako zjawiska powodujące stan niepewności i obaw, np. działania innych uczestników społeczności międzynarodowej, które są lub mogą

⁵ R. Zięba, *O tożsamości nauk o bezpieczeństwie*, „Zeszyty Naukowe AON” 2012, nr 1(86), s. 14.

⁶ J. Czaputowicz, *op.cit.*, s. 38.

⁷ R. Zięba, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe” 1989, nr 10, s. 49.

⁸ S. Dworecki, *Zagrożenia bezpieczeństwa państwa*, Warszawa 1996, s. 89.

być niekorzystne i niebezpieczne dla danego państwa⁹. Za wyzwania zaś uznaje się takie zjawiska, które nie stanowią zagrożenia (choć mogą się w nie przerozdzić), a raczej są nowymi sytuacjami, w których pojawiają się potrzeby wymagające sformułowania odpowiedzi i podjęcia stosownych działań¹⁰.

Zagrożenia można skategoryzować na podstawie różnych kryteriów, niemniej z punktu widzenia stosunków międzynarodowych, wśród najczęstszych, współczesnych zagrożeń można wymienić zagrożenie polityczne, militarne, ekonomiczne i energetyczne, ekologiczne, cybernetyczne czy społeczne. Niniejszy artykuł skupia się na zagrożeniach militarnych i politycznych. Zagrożeniem politycznym jest „stan, w którym nasilają się zadania zorganizowanych grup społecznych (politycznych) uniemożliwiających wypełnianie przez państwo jego głównych funkcji [...]”¹¹. Innymi słowy, to takie kierowanie polityką jednego państwa, które utrudnia prawidłowe funkcjonowanie drugiego, realizowanie jego celów i zagraża jego żywotnym interesom. Zagrożenie militarne może wynikać z paradoksu bezpieczeństwa, kiedy państwo, dążąc do zapewnienia sobie poczucia bezpieczeństwa, zwiększa swój militarny potencjał¹², co może przerodzić się w wyścig zbrojeń. Na zagrożenia militarne składają się m.in. zagrożenia związane z bronią jądrową i jej proliferacją, wyścig zbrojeń konwencjonalnych, zwiększanie wydatków na wojskowość oraz terroryzm¹³.

Chińska koncepcja bezpieczeństwa i jej uwarunkowania

Dla pełnego zrozumienia koncepcji bezpieczeństwa Chin należy spojrzeć na uwarunkowania geograficzne, historyczne oraz kulturowe. Na politykę prowadzoną przez chińskie władze od wieków wpływ miał rozmiar państwa. W kontekście kulturowym warto wspomnieć o sinocentrycznym porządku świata, przekonaniu Chin o własnej wyjątkowości i centralnej roli na świecie¹⁴. Chińczycy uważali swoją kulturę za wyższą¹⁵. W Chinach przez wieki panował system trybutarny –

⁹ R. Zięba, *Współczesne wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego*, „Stosunki Międzynarodowe – International Relations” 2016, t. 52, nr 3, s. 10-11.

¹⁰ Ibidem, s. 11.

¹¹ B. Balcerowicz, *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2002, s. 153.

¹² R. Kuźniar, *Tradycyjne zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego*, [w:] *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, red. R. Kuźniar et al., Warszawa 2012, s. 47.

¹³ R. Zięba, *Współczesne wyzwania...*, *op.cit.*, s. 12-16.

¹⁴ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 129-130.

¹⁵ J. Cranmer-Byng, *The Chinese View of Their Place in the World: An Historical Perspective*, „The China Quarterly” 1973, nr 53, s. 68.

mniejsze państwa płaciły Chinom trybut, uznawały chińskiego cesarza, w zamian za to Chiny przyznawały im różne przywileje¹⁶. System trybutarny, sinocentryzm oraz poczucie wyższości miały wpływ na obecne postrzeganie przez Chiny swojej roli na arenie międzynarodowej.

Półwysep Koreański jest niezwykle istotny dla chińskich interesów. Historycznie Półwysep był też ważnym ośrodkiem rywalizacji mocarstw – Chin, Rosji czy Japonii¹⁷. Podczas wojny koreańskiej (1950-1953) i w wyniku podziału Korei Półwysep stał się symbolem rywalizacji zimnowojennej. Przed końcem XIX w. Półwysep Koreański był mocno związany z Pekinem¹⁸. Znaczenie Korei dla chińskich strategii politycznych jest wynikiem powyższych uwarunkowań, co czyni ją jednym z głównych geostrategicznych problemów. Na bezpieczeństwo Chin wpływ ma nie tylko polityka wewnętrzna obu Korei czy ich stosunek wobec ChRL, ale też obecność Stanów Zjednoczonych w Korei Południowej.

Relacje Chin i Korei Północnej sięgają początków zimnej wojny. Podczas wojny koreańskiej chiński przywódca Mao Zedong wsparł KRL-D, wysyłając do Korei swoich żołnierzy. Obawiał się, że połączone siły Korei Południowej i USA mogłyby wejść na terytorium Chin¹⁹. Chińscy przywódcy wierzyli, że obrona Korei Północnej jest niezbędna dla bezpieczeństwa i niezależności Chin²⁰. W 1961 r. ChRL i KRL-D podpisały Traktat o Przyjaźni, Współpracy i Wzajemnej Pomocy, który zawierał klauzulę o interwencji wojskowej w celu wzajemnej obrony w przypadku ataku strony trzeciej²¹, a relacje chińsko-północnokoreańskie uznano za tak bliskie jak „usta i zęby”²². Zaczęły się one pogarszać po nawiązaniu formalnych stosunków Chin z Koreą Południową w roku 1992. Pogorszeniu relacji służy też rosnący arsenał nuklearny KRL-D, który znacznie rozwinął się po zakończeniu zimnej wojny. Ciągłe prowokacje nuklearne i testy raketowe stanowią zagrożenie dla ChRL²³. Chiny – jak podkreślają w swojej retoryce – podążają pokojową

---

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ S. Snyder, *China's Rise and the Two Koreas: Politics, Economics, Security*, Boulder 2009, s. 6.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ P. Kim, *How China Sees North Korea: Three Critical Moments in History and Future Directions*, The Chicaco Council on Global Affairs, 17 I 2018, <https://globalaffairs.org/research/report/how-china-sees-north-korea-three-critical-moments-history-and-future-directions> (20 VII 2023).

²⁰ Ibidem.

²¹ H.K. Kim, *China's Evolving North Korea Policy*, Institute for Security and Development Policy, IV 2020, <https://isdpeu/publication/chinas-evolving-north-korea-policy/> (20 VII 2023).

²² G.J. Moore, *How North Korea threatens China's interests: understanding Chinese 'duplicity' on the North Korean nuclear issue*, „International Relations of the Asia-Pacific” 2008, t. 8, s. 2.

²³ O. Pietrewicz, *Północnokoreańska kość niezgody. Polityka zagraniczna Chin i USA wobec północnokoreańskiego problemu koreańskiego*, [w:] *Stany Zjednoczone – Chiny*, red. J. Ciesielska-Klikowska, M. Marczuk-Karbownik, Łódź 2017, s. 126.

ścieżką rozwoju i za fundamentalne wartości uznają pokój i harmonię²⁴. Traktat chińsko-północnokoreański jest odnawiany co 20 lat, a ostatnie odnowienie miało miejsce w lipcu 2021 r.²⁵. ChRL jest obecnie najbliższym sojusznikiem Korei Północnej oraz jej największym partnerem handlowym. W roku 2019 odsetek całości handlu zagranicznego Korei Północnej z Chinami wynosił aż 95%²⁶. Mimo tego gospodarczego uzależnienia, KRL-D jest państwem izolującym się, które samodzielnie kieruje swoją polityką wewnętrzną i międzynarodową.

Normalizacja stosunków chińsko-południowokoreańskich miała miejsce w sierpniu 1992 r., gdy Chiny prowadziły bardziej elastyczną politykę zagraniczną. ChRL, skupiając się wówczas na rozwoju gospodarczym, uznała współpracę z Koreą Południową za korzystną z powodu jej zaawansowania technologicznego. Nawiązaniu relacji przysłużyła się również tzw. „polityka północna” (*Nordpolitik*) ówczesnego prezydenta Południa, Roh Tae Woo (1988-1993), która zakładała ustanowienie relacji dyplomatycznych z państwami byłego bloku komunistycznego, będącymi w bliskim sąsiedztwie Korei (Rosja, Chiny)²⁷. W XXI w. Korea Południowa i Chiny zacieśniły stosunki. Obecnie Chiny są największym partnerem handlowym Korei Południowej, a w roku 2021 handel Korei Południowej z ChRL przewyższył łączny handel z USA i Japonią²⁸.

Ustanawiając relacje dyplomatyczne z Koreą Północną i Południową Chiny realizują tzw. „politykę dwóch Korei”. Ta dwutorowa polityka pozwala Pekinowi na regularny dialog z władzami obu Korei²⁹. Dzięki takiej strategii ChRL może pogłębiać relacje z Południem, przy jednoczesnym utrzymywaniu bliskich stosunków z KRL-D. „Polityka dwóch Korei” ma na celu utrzymanie stabilności na Półwyspie. W kontekście relacji z Koreą Południową, poza rosnącymi współzależnościami ekonomicznymi, istotne są spotkania na szczycie, których liczba zdecydowanie wzrosła w okresie rządów Xi Jinpinga. Stosunki z KRL-D są też istotne dla Chin, ponieważ Korea Północna odgrywa rolę państwa buforowego, oddzielającego Chiny od Korei Południowej, a dokładnie, od terytorium, na którym stacjonują wojska amerykańskie³⁰. Chiny patrzą na Półwysep Koreański przez

---

²⁴ *China's Defensive National Defense Policy in the New Era*, Ministry of National Defense The People's Republic of China, <http://eng.mod.gov.cn/xb/DefensePolicy/index.html> (20 VII 2023).

²⁵ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 295.

²⁶ *Ibidem*, s. 286-287.

²⁷ H.K. Kim, *The China Policy of the Yoon Government and South Korea-China Relationship*, „International Journal of Korean Unification Studies” 2022, t. 31, nr 1, s. 68.

²⁸ *Ibidem*, s. 69.

²⁹ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 277.

³⁰ J. Kim, *China and Regional Security Dynamics on the Korean Peninsula*, [w:] *Korea Net Assessment: Politicized Security and Unchanging Strategic Realities*, red. C.M. Lee, K. Botto, Carnegie Endowment for International Peace, Washington 2020, s. 55.

pryzmat geopolityki, a w tym kontekście Półwysep jawi się jako „teatr regionalnej rywalizacji ze Stanami Zjednoczonymi”³¹. Pod rządami Xi Jinpinga polityka Chin wobec Korei Północnej zmieniała się, stając się bardziej aktywna, a Chiny zaczęły coraz bardziej identyfikować się jako wielkie mocarstwo.

Podstawą chińskiej polityki zagranicznej jest promowanie „harmonijnego świata” w celu wyeliminowania rosnących obaw związanych z „chińskim zagrożeniem”³². Pekin w pierwszej dekadzie XXI w., będąc skupiony na rozwoju gospodarczym, chciał pokazać światu, że nie będzie prowadził ofensywnej, hegemonicznej polityki. Chociaż taka jest oficjalna retoryka Chin, w drugiej dekadzie XXI w. dostrzega się bardziej agresywne i proaktywne podejście do spraw międzynarodowych³³. Chińska koncepcja bezpieczeństwa opiera się o kluczowe interesy, wśród których najważniejszym jest utrzymanie bezpieczeństwa państwa, suwerenność i integralność terytorialna oraz ciągły, stabilny rozwój gospodarki³⁴. Półwysep Koreański odgrywa główną rolę w chińskim planowaniu bezpieczeństwa³⁵. Bezpieczeństwu ChRL najlepiej służyłoby utrzymywanie dobrych stosunków zarówno z Koreą Północną, jak i Południową, jednocześnie zapobiegając rozwojowi koalicji Seulu, Waszyngtonu i Tokio, która mogłaby negatywnie wpłynąć na chiński rozwój³⁶.

Opublikowania w 2019 r. przez Pekin Biała Księga Obronności podkreśla, że Chiny cieszą się stabilnością polityczną i rośnie ich globalny wpływ³⁷. Niemniej stoją również w obliczu różnych zagrożeń i wyzwań, wskazując tutaj przede wszystkim kwestię niepodległościowych dążeń Tajwanu, kwestię Tybetu i Wschodniego Turkmenistanu oraz na spory dotyczące przynależności do Chin wysp na Morzu Południowochińskim³⁸. W kwestii chińskiej polityki wobec Półwyspu Koreańskiego wypowiedział się minister spraw zagranicznych Wang Yi w 2016 r. Stwierdził on, że „po pierwsze, pod żadnym pozorem na Półwyspie Koreańskim nie może znajdować się nuklearny arsenał, niezależnie od tego, czy chodzi o KRL-D czy Koreę Południową [...]. Po drugie, ta kwestia nie może być

---

³¹ Ibidem, s. 56.

³² H.B. Park, *China's Position on Korea's Unification and US Forces Korea*, „The Journal of East Asian Affairs” 2010, t. 24, nr 1, s. 121-123.

³³ A. Kim, J. Kim, *China's aggressive 'periphery diplomacy' and South Korean perspectives*, „The Pacific Review” 2018, t. 31, nr 2, s. 268.

³⁴ D. Cheng, *Chinese Calculations Of Security And The Korean Peninsula*, „The Journal of East Asian Affairs” 2018, t. 32, nr 1, s. 24-25.

³⁵ Ibidem, s. 27.

³⁶ Ibidem, s. 30.

³⁷ *China's National Defense in the New Era*, The State Council of The People's Republic of China, https://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/201907/24/content_WS-5d3941ddc6d08408f502283d.html (20 VII 2023).

³⁸ Ibidem.

rozwiązana militarnie³⁹. Cytat ten wskazuje jednoznacznie, że Chiny opowiadają się za denuklearyzacją Półwyspu, a problem nuklearny KRL-D jest sprzeczny z kluczowymi interesami Chin. W 2017 r. Chiny opublikowały dokument, w którym w części poświęconej stanowisku Chin w kwestiach regionalnych punktów zapalnych dwa pierwsze punkty odnoszą się do Półwyspu Koreańskiego: kwestia nuklearna oraz kwestia rakiet antybalistycznych (amerykański system THAAD)⁴⁰.

W świetle przedstawionej polityki obronności i retoryki Pekinu można dostrzec, jakiego rodzaju zagrożenia ze strony Półwyspu Koreańskiego są istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa Chin. Są one złożone i trudno je skategoryzować i omówić z osobna, ponieważ jedno zagrożenie implikuje lub wpływa na kolejne. Na potrzeby niniejszego artykułu autorka wyróżniła trzy kategorie zagrożeń bezpieczeństwa Chin, które zostaną omówione szczegółowo: arsenał nuklearny Korei Północnej, obecność Stanów Zjednoczonych na Półwyspie i ich sojusz z Koreą Południową oraz napięcia na Półwyspie Koreańskim wynikające ze stosunków międzykoreańskich.

Program nuklearny KRL-D

Jednym z największych zagrożeń bezpieczeństwa dla Chin, a nawet całego regionu Azji i Pacyfiku jest arsenał nuklearny Korei Północnej. Program nuklearny KRL-D ma swoje początki w 1952 r. Program ten rozwinął się dzięki pomocy ZSRR i Chin⁴¹. Już w latach 70. XX w. rozwój znaczenie przyspieszył, a KRL-D nie potrzebowała dłużej pomocy z zewnątrz. Pomimo podpisania przez Koreę Północną Traktatu o Nierozprzestrzenianiu Broni Jądrowej (NPT) w 1985 r., KRL-D nadal pracowała nad swoim jądrowym arsenałem.

Lata 1993-1994 to okres pierwszego kryzysu nuklearnego na Półwyspie, spowodowanego ogłoszeniem przez KRL-D zamiaru wycofania się z traktatu NPT. Uważa się, że do tych kroków przyczyniła się też normalizacja stosunków ChRL z Koreą Południową, co uwidoczniło zmiany w chińskiej polityce wobec Półwyspu i odejście Chin od bezwarunkowego wspierania KRL-D⁴². Pjongjang

³⁹ Wang Yi Talks about Principles China Upholds in Dealing with the Korean Peninsula Nuclear Issue, Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 13 II 2016, https://www.fmprc.gov.cn/eng/gjhdq_665435/3265_665445/3296_664550/3298_664554/201602/t20160215_575843.html (20 VII 2023).

⁴⁰ China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation, The State Council of the People's Republic of China, 11 I 2017, http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2017/01/11/content_281475539078636.htm (20 VII 2023).

⁴¹ A. Barannikova, *Korean Peninsula Nuclear Issue: Challenges and Prospects*, „Journal for Peace and Nuclear Disarmament” 2022, t. 5, nr 2, s. 50.

⁴² O. Pietrewicz, *Północnokoreańska kość niezgody...*, *op.cit.*, s. 123.

uznał ten ruch za największą zdradę i coraz bardziej izolował się od społeczności międzynarodowej⁴³. Pekin przyjął wówczas bierną postawę, nie widząc jeszcze, że problem jest poważnym zagrożeniem dla regionu⁴⁴. Zaangażowanie Chin wzrosło w trakcie drugiego kryzysu nuklearnego, gdy KRL-D wycofała się z NPT w 2003 r. Chiny zrozumiały wówczas, że współpraca międzynarodowa i sankcje przeciwko Korei Północnej leżą w ich własnym interesie. Wyrazem zaangażowania Pekinu były tzw. rozmowy sześciostronne z USA, Koreą Północną, Rosją, Japonią i Koreą Południową, mające na celu wyeliminowanie północnokoreańskiego programu nuklearnego i całkowitą denuklearyzację. Rozmowy po kilku latach spotkań zakończyły się fiaskiem⁴⁵.

Dotychczas Korea Północna dokonała siedmiu prób nuklearnych – pierwszej w październiku 2006 r., a ostatniej we wrześniu 2017 r. Poza testami nuklearnymi, warto dodać, że KRL-D rozwija swoją broń konwencjonalną i regularnie testuje pociski balistyczne i rakiety, których zasięg obecnie dociera do terytorium Stanów Zjednoczonych. Rozwój arsenału nuklearnego (oraz raketowego) jest silnie związany z przewodnią ideologią Korei Północnej – ideologią dżucze, która opiera się m.in. o niezależność w polityce oraz samoobronie w obronie kraju⁴⁶.

Główną motywacją do rozwoju arsenału nuklearnego KRL-D są kwestie bezpieczeństwa, co wynikało bezpośrednio z groźby użycia broni nuklearnej wobec Korei Północnej przez USA podczas wojny koreańskiej⁴⁷. W kolejnych latach ten arsenał stał się głównym narzędziem odstraszenia i zastraszania innych państw z powodu zwiększonych obaw o własne bezpieczeństwo, tym samym stając się ważnym elementem polityki zagranicznej KRL-D⁴⁸. Arseniał stał się również symbolem prestiżu i stanowi istotny element polityki wewnętrznej państwa w kontekście propagandowym. Jest on podstawą trwania reżimu i zapewnienia mu bezpieczeństwa. Chodzi przede wszystkim o poprawę ochrony przed zagranicznymi agresorami. Broń jądrowa jawi się jako najlepsza forma odstraszenia, ponieważ państwa posiadające tę broń są wolne od ataków z zewnątrz, gdyż koszty potencjalnego ataku przewyższają korzyści. Pjongjang uważa, że jedynie broń nuklearna gwarantuje reżimowi przetrwanie w anarchicznym systemie międzynarodowym⁴⁹.

⁴³ P. Kim, *How China Sees...*, *op.cit.*

⁴⁴ O. Pietrewicz, *Północnokoreańska kość niezgody...*, *op.cit.*, s. 127.

⁴⁵ H. Mehmetcik, F. Belder, *China's role in the regional and international management of Korean conflict: an arbiter or catalyst?*, „Third World Quarterly” 2019, t. 39, nr 12, s. 2261.

⁴⁶ J.I. Kim, *O ideach dżucze*, Phenian 1985, s. 39, 48.

⁴⁷ A. Barannikova, *Korean Peninsula Nuclear Issue...*, *op.cit.*, s. 55.

⁴⁸ *Ibidem*, s. 56.

⁴⁹ M.H. Kim, *Why Nuclear? Explaining North Korea's Strategic Choice of Going Nuclear and Its Implications for East Asian Security*, „Journal of Asian and African Studies” 2021, t. 56, nr 7, s. 1493.

Chiny są zdecydowanym przeciwnikiem nuklearyzacji Półwyspu Koreańskiego, czemu dały wyraz już podczas rozmów sześciostronnych. Wielokrotnie wzywały KRL-D do zaprzestania rozwoju broni jądrowej, jednocześnie prosząc inne zainteresowane strony, zwłaszcza USA, o wsparcie, gdyż samodzielnie Chiny nie są w stanie rozwiązać kwestii nuklearnej Północy. Niechęć Chin wobec północnokoreańskiego programu nuklearnego nasiliła się po egzekucji Jang Song Thaeka, wysoko postawionego wuja Kim Dzong Una i zwolennika reform w chińskim stylu. Egzekucja miała być wyrazem sprzeciwu Pjongjangu wobec chińskiej ambicji wpływania na północnokoreańską politykę⁵⁰.

Próby nuklearne przeprowadzone po 2013 r. były dowodem na niepewność co do dalszych posunięć KRL-D⁵¹. Wyrazem ostrzejszego stanowiska Chin wobec nuklearnych prowokacji jest popieranie sankcji ustanawianych na mocy rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ. Sankcje poparte w 2016 r. przez Chiny wymierzone były w import surowców mineralnych z Korei Północnej, której ChRL jest największym odbiorcą⁵². Pjongjang nie pozostaje obojętny wobec takich rezolucji i często odpowiada na nie prowokacyjnie, tak jak w 2016 r., gdy Kim Dzong Un rozkazał rozlokowanie głowic nuklearnych, aby zapewnić ich gotowość do „odpalenia w każdej chwili”⁵³. W roku 2017, po kolejnej próbie nuklearnej i serii prób raketowych, Pekin zintensyfikował sankcje gospodarcze na Pjongjang⁵⁴.

W swojej polityce bezpieczeństwa Chiny kierują się kilkoma istotnymi zasadami. Najważniejsze z nich to tzw. „trzy reguły” (dążenie do denuklearyzacji Półwyspu, utrzymanie pokoju i stabilności na Półwyspie oraz przestrzeganie pokojowych metod dialogu) oraz „trzy linie Maginota” (broń nuklearna nie powinna istnieć na Półwyspie, problem nuklearny nie może być rozwiązany siłą, bezpieczeństwo Chin musi być zagwarantowane)⁵⁵. Innym ważnym podejściem jest tzw. koncepcja „podwójnego zawieszenia” przedstawiona przez Wang Yi w 2017 r., która zakłada zaprzestanie prób raketowych i nuklearnych przez Północ, przy jednoczesnym zawieszeniu ćwiczeń wojskowych Stanów Zjednoczonych na Południu⁵⁶. „Dwutorowe podejście”, czyli kolejny element strategii, odnosi się do jednocze-

⁵⁰ Z. Weiqi, *Neither friend nor big brother: China's role in North Korean foreign policy strategy*, „Palgrave Communication” 2016, t. 4, nr 16, s. 4.

⁵¹ O. Pietrewicz, *Północnokoreańska kość niezgody...*, *op.cit.*, s. 133.

⁵² *Ibidem*, s. 134.

⁵³ Y.D. Jang, D.K. Son, *Sino-DPRK Geopolitical Curse behind Kim Jongun's Olive Branch*, „Pacific Focus” 2020, t. XXXV, nr 1, s. 31.

⁵⁴ P. Bielicki, *Relacje chińsko-północnokoreańskie za rządów Xi Jinpinga – szorstka przyjaźń czy długotrwałe partnerstwo*, „Sprawy Międzynarodowe” 2020, t. 73, nr 3, s. 182.

⁵⁵ H. Fang, *Sino-DPRK Relations and Chinese Perception toward North Korea's Nuclear Issue: Meta-Analysis on Chinese Literature since 2012*, „The Korean Journal of Defense Analysis” 2020, t. 32, nr 4, s. 642.

⁵⁶ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 346.

snego dążenia do denuklearyzacji i stworzenia mechanizmu pokojowego na Półwyspie Koreańskim, np. w formie traktatu pokojowego między obiema Koreami⁵⁷.

Sytuacja w regionie zaczęła się zmieniać od 2018 r. Po pierwsze, na zaproszenie Xi, Kim Dzong Un udał się do Pekinu w swoją pierwszą podróż zagraniczną, zapoczątkowując tym samym serię szczytów z przywódcą ChRL i większe zaangażowanie Chin w próby rozwiązania problemów na Półwyspie⁵⁸. Po drugie, w latach 2018-2019 miały miejsce trzy historyczne amerykańsko-północnokoreańskie szczyty odnoszące się do kwestii denuklearyzacji Półwyspu. Chiny odnosiły się do nich pozytywnie, widząc w tych negocjacjach realną możliwość ustabilizowania sytuacji. Pekin kontynuował zbliżenie z KRL-D, mając nadzieję na wpłynięcie na rozmowy USA z Koreą Północną na temat denuklearyzacji⁵⁹. Państwa planowały rozszerzenie współpracy. W lipcu 2021 r., upamiętniając 60. rocznicę podpisania traktatu o wzajemnej obronie, Xi powiedział, że stosunki dwustronne między Chinami a Koreą Północną powinny „nieustannie wznosić się na nowe poziomy”⁶⁰, zaś we wrześniu 2021 r. w liście do Kima napisał, że przywiązuje „wielką wagę” do stosunków chińsko-północnokoreańskich⁶¹. Zbliżeniu Pekin-Pjongjang przysłużyło się także fiasko rozmów na szczycie między Donaldem Trumpem a Kim Dzong Unem oraz rosnące spory handlowe między ChRL a USA. Od 2019 r. zmieniło się podejście Pekinu wobec sankcji nałożonych przez RB ONZ na Koreę Północną. Pekin zaczął otwarcie je krytykować i wzywał do zniesienia niektórych z nich, nieoficjalnie pomagając Północy w obchodzeniu tych sankcji⁶². Argumentowano to dążeniem do poprawy warunków życia ludności cywilnej w Korei Północnej w czasach kryzysu spowodowanego pandemią covid-19⁶³.

Pomimo bliskich relacji Pekinu i Pjongjangu, kwestia arsenału nuklearnego Korei Północnej stanowi jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla bezpieczeństwa Chin. Mimo prób wielu państw, KRL-D nie zamierza z niego zrezygnować. Jest on wyborem strategicznym, którego celem jest ochrona niezależności od mocarstw zewnętrznych (w tym, w dłuższej perspektywie, usunięcie wpływów Chin), a także zapewnienie bezpieczeństwa reżimu⁶⁴. Poza bezpośrednim sąsiedztwem państwa nuklearnego, broń jądrowa implikuje kolejne zagrożenia dla Chin, choć

⁵⁷ Ibidem, s. 346-347.

⁵⁸ Ibidem, s. 350.

⁵⁹ Ibidem, s. 353.

⁶⁰ S. Cho, *China and North Korea: A New Peak of Comradeship*, Italian Institute for International Political Studies, 17 XII 2021, <https://www.ispionline.it/en/publication/china-and-north-korea-new-peak-comradeship-32716> (20 VII 2023).

⁶¹ R.S. Ross, *China Looks at the Korean Peninsula: The 'Two Transitions'*, „Survival. Global Politics and Strategy” 2021, t. 63, nr 6, s. 141-142.

⁶² Ibidem, s. 142-143.

⁶³ S. Cho, *China and North Korea...*, *op.cit.*

⁶⁴ M.H. Kim, *Why Nuclear? Explaining...*, *op.cit.*, s. 1489.

nie jest w nie bezpośrednio wymierzona. Przede wszystkim, obecność tej broni oddziałuje na stabilność regionu. Inne państwa będą dążyć do rozwijania swoich zasobów wojskowych, którymi mogłyby się Korei Północnej przeciwstawić w razie ataku. Wywołuje to swoisty wyścig zbrojeń i stawia pozostałe państwa w poczuciu ciągłego zagrożenia, co negatywnie wpływa na *status quo* w regionie. Niewykluczona jest też opcja, że w przyszłości, w celu samoobrony, inne państwa regionu (Korea Południowa, Japonia) będą chciały wejść w posiadanie broni atomowej. Obecny prezydent Korei Południowej Yoon Suk Yeol na początku 2023 r. zasugerował, że jeżeli zagrożenie nuklearne Korei Północnej wzrośnie, jego kraj rozważy budowę własnego arsenału nuklearnego lub poprosi Stany Zjednoczone o ponowne jej rozmieszczenie na Południu⁶⁵. Ponadto, rozwój broni jądrowej w KRL-D wpływa na obecność Stanów Zjednoczonych w Korei Południowej, bowiem ochrona Południa jest warunkiem sojuszu Seulu z Waszyngtonem. Zwiększa się również współpraca trójstronna między Koreą Południową, Japonią i USA. Chiny utrzymują, że problem nuklearny jest przede wszystkim konfliktem między USA a Koreą Północną, wynikającym z wzajemnej nieufności i powinien zostać rozwiązany przede wszystkim przez nie⁶⁶.

Obecność USA na Półwyspie Koreańskim

Kolejna kwestia, która z perspektywy Chin stanowi zagrożenie jest sojusz amerykańsko-południowokoreański i obecność amerykańskiego wojska na Półwyspie. Sojusz w lipcu 2023 r. obchodził swoje 70-lecie. W 1953 r. Korea Południowa podpisała z USA Traktat o Wzajemnej Obronie, który do dziś stanowi podstawę ich sojuszu. Na mocy traktatu Stany Zjednoczone zobowiązały się do udzielenia pomocy Korei Południowej w przypadku ataku i utrzymywania stałej obecności na Półwyspie sił lądowych, powietrznych i morskich zdolnych do reagowania na agresję ze strony Korei Północnej⁶⁷. Ponadto, w latach 1958-1991 USA posiadała swoją broń nuklearną rozmieszczoną w Korei Południowej w celu odstraszenia KRL-D, która wówczas jeszcze nie posiadała broni nuklearnej⁶⁸. Do dziś Stany Zjednoczone pozostają głównym partnerem obronnym Południa, a oba kraje od

⁶⁵ H.S. Choe, *In a First, South Korea Declares Nuclear Weapons a Policy Option*, The New York Times, 12 I 2023, <https://www.nytimes.com/2023/01/12/world/asia/south-korea-nuclear-weapons.html> (20 VII 2023).

⁶⁶ H. Mehmetcik, F. Belder, *China's role in the regional...*, *op.cit.*, s. 2260-2262.

⁶⁷ J. Clark, *'We Go Together' U.S., South Korea Mark 70-Year Alliance*, U.S. Department of Defense, 24 VII 2023, <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3425351/we-go-together-us-south-korea-mark-70-year-alliance/> (26 VII 2023).

⁶⁸ H.M. Kristensen, R.S. Norris, *A history of US nuclear weapons in South Korea*, „Bulletin of The Atomic Scientists” 2017, t. 73, nr 6, s. 349.

lat prowadzą wspólne ćwiczenia wojskowe na dużą skalę, mające na celu zwiększenie wspólnej operacyjności i powstrzymanie prowokacji w regionie. Obecnie na Południu stacjonuje ponad 28 tys. amerykańskich żołnierzy⁶⁹. W 2014 r. podczas spotkania w sprawie bezpieczeństwa Xi Jinping wskazał, że „to mieszkańcy Azji powinni kierować sprawami Azji”, dając wyraz swojemu niezadowoleniu wobec wpływów USA w regionie⁷⁰.

Relatywnie dobre stosunki między Koreą Południową a Chinami na początku XXI w. zdecydowanie się pogorszyły, odkąd administracja Park Geun Hye (2013-2017) podjęła decyzję o rozmieszczeniu amerykańskiego systemu antybalistycznego (THAAD) w 2016 r. w odpowiedzi na wzrost napięć na Półwyspie spowodowanym testami raketowymi i kolejnymi próbami nuklearnymi KRL-D. Chiny postrzegały rozmieszczenie THAAD jako poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego ze strony USA⁷¹, mimo iż w oficjalnej retoryce Seulu, rakiety THAAD mają służyć ochronie przed potencjalnym atakiem Pjongjangu. Stosunki południowokoreańsko-chińskie jeszcze bardziej się pogorszyły, gdy Chiny wprowadziły sankcje odwetowe, wdrażając różne ograniczenia dla koreańskiej działalności kulturalnej, gospodarczej i turystycznej. Po objęciu prezydentury przez Moon Jae Ina (2017-2022) rozpoczął się proces rozmieszczania systemu w Korei Południowej, co spotęgowało chińską nieufność wobec Seulu. Chcąc wrócić do dobrych stosunków z Chinami i złagodzić chińskie sankcje Moon zdecydował się na wdrożenie tzw. „polityki trzech nie”: „nie” dla dodatkowego rozmieszczenia THAAD; „nie” dla włączenia Korei Południowej do regionalnego systemu obrony przeciwraketowej kierowanego przez USA; „nie” dla trójstronnego sojuszu Korea Południowa-USA-Japonia⁷².

Do kwestii THAAD odnosi się Biała Księga Obronności z 2017 r. Chiny skrytykowały w niej „tworzenie sojuszy wojskowych na wzór zimnej wojny” oraz budowanie globalnych i regionalnych systemów rakiet antybalistycznych typu THAAD⁷³. W dokumencie wskazano, że narusza to regionalną równowagę strategiczną, a nawet bezpieczeństwo Chin i innych państw regionu, jednocześnie „zdecydowanie sprzeciwno się” dalszemu rozmieszczeniu baterii i wezwano do powstrzymania tego procesu⁷⁴.

Próby Moon Jae Ina naprawy relacji z Chinami nie powiodły się i w najbliższym czasie mogą także się nie udać ze względu na fakt, że w maju 2022 r.

⁶⁹ J. Clark, *'We Go Together: U.S....'*, *op.cit.*

⁷⁰ J. Wuthnow, *Asian Security without the United States? Examining China's Security Strategy in Maritime and Continental Asia*, „Asian Security” 2018, t. 14, s. 3, s. 230-231.

⁷¹ S.S. Lee, *An Overview of China's „Two Koreas Policy”: China's Korean Peninsula Policy in the Era of U.S.-China Rivalry and Korea-China Cooperation*, „IFANS FOCUS” 2022, nr 29E, s. 2.

⁷² D. Cheng, *Chinese Calculations Of Security...*, *op.cit.*, s. 33.

⁷³ *China's Policies on Asia-Pacific...*, *op.cit.*

⁷⁴ *Ibidem.*

prezydentem Korei Południowej został Yoon Suk Yeol, zwolennik ścisłej współpracy ze Stanami Zjednoczonymi i ograniczonej kooperacji z Chinami. Już za czasów swojej kampanii prezydenckiej Yoon wezwał do dodatkowego rozmieszczenia baterii THAAD. Chiny uważają, że prawdziwym celem tego systemu są właśnie one, ponieważ jego radar może wnikać głęboko na ich terytorium⁷⁵. Polityka rządu Yoona skupia się na sojuszu z USA oraz dążeniu do poprawy relacji z Japonią⁷⁶, a relacje z Chinami mają opierać się na „wzajemnym szacunku”⁷⁷.

W kwietniu 2023 r., w związku z 70-tą rocznicą ustanowienia sojuszu, Korea Południowa i Stany Zjednoczone podpisały tzw. „Deklarację Waszyngtońską”, w której państwa zobowiązały się do „rozwijania coraz silniejszych stosunków w zakresie wzajemnej obrony i potwierdzają swoje zaangażowanie we wspólną postawę obronną w ramach Traktatu o Wzajemnej Obronie między USA a Republiką Korei”⁷⁸. W praktyce, zacieśnianie sojuszu z USA wiąże się m.in. z kontynuacją ćwiczeń wojskowych oraz rozwojem systemu THAAD. Wzmacnianie sojuszu przekłada się również na rozwój trójstronnych stosunków między USA, Koreą Południową i Japonią. W maju 2023 r. prezydent Korei złożył wizytę w Japonii. Był to pierwszy dwustronny szczyt w Tokio od blisko 12 lat oraz pierwszy udział koreańskiego prezydenta w szczycie G7⁷⁹. Yoon uczestniczył także w spotkaniu z prezydentem USA Joe Bidenem i premierem Fumio Kishidą, podczas którego trzej przywódcy zgodzili się na wprowadzenie trójstronnej współpracy na „nowy poziom”. Chiny skrytykowały szczyt G7 za manipulowanie kwestiami związanymi z Chinami, a USA za podsycanie podziałów między krajami azjatyckimi poprzez wciąganie Japonii i Korei Południowej w potencjalną wojnę zastępczą przeciwko Chinom⁸⁰.

Amerykańska obecność na Półwyspie „przeszkadza” Chinom w oddziaływaniu na sytuację w regionie. ChRL czuje, że traci swoją kontrolę jako regionalny lider. W ostatnim czasie Seul wzmacniał współpracę obronną z USA, rozwinął współpracę trójstronną z Japonią, a Waszyngton rozszerzył swoją obecność wojskową w Korei Południowej oraz na wodach u wybrzeży Półwyspu i na Morzu Południowochińskim. Mimo że oba państwa utrzymują retorykę, że sojusz i obec-

⁷⁵ A. Dutta, *Securing its Interests: Explaining South Korea's Slow Pivot to China*, Observer Research Foundation, 6 III 2023, <https://www.orfonline.org/research/securing-its-interests/> (20 VII 2023).

⁷⁶ H.K. Kim, *The China Policy of the Yoon...*, *op.cit.*, s. 75.

⁷⁷ Ibidem, s. 76-77.

⁷⁸ *Washington Declaration*, The White House, 26 IV 2023, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/04/26/washington-declaration-2/> (20 VII 2023).

⁷⁹ J. Ahn, *G7 Attendance Highlights South Korea's Growing Stature*, Council on Foreign Relations, 15 VI 2023, <https://www.cfr.org/blog/g7-attendance-highlights-south-koreas-growing-stature> (20 VII 2023).

⁸⁰ Ibidem.

ność Amerykanów ma na celu odstraszenie KRL-D to coraz więcej argumentów wskazuje na to, że są to działania wymierzone w Chiny w celu powstrzymania ich politycznego rozwoju. Po pierwsze, Korea Południowa, w kontekście broni konwencjonalnej, znacznie rozwinęła swoje zdolności bojowe. Mówi się, że obecnie posiada istotną przewagę militarną nad Koreą Północną⁸¹. Ponadto, pod rządami Moona Seul prowadził współpracę polityczną i gospodarczą z KRL-D i ChRL, ograniczając przy tym współpracę obronną ze Stanami Zjednoczonymi, mimo tego Pjongjang pozostał „odstraszony” i nie podjął żadnych kroków w celu zaatakowania Południa⁸².

Można zatem wysnuć wniosek, że niezależnie od poziomu zaangażowania Stanów Zjednoczonych na Półwyspie, zagrożenie ze strony Północy jest takie samo, Pjongjang nie podejmuje kroków w celu faktycznego ataku na Seul, a ponadto, nie zrezygnuje z rozwoju swojego programu nuklearnego. Dlatego uznaje się, że celem zwiększonej obecności i zaangażowania Amerykanów nie jest zagrożenie ze strony KRL-D, a powstrzymanie mocarstwowych ambicji ChRL. Chińskie zarzuty wobec THAAD okazały się słuszne – rozmieszczenie przez USA baterii THAAD nie miało na celu obrony Korei Południowej. Ekspertci twierdzą, że THAAD jest nieskuteczny przeciwko rakietom północnokoreańskim, ze względu na bliskość pocisków rakietowych do terytorium Korei Południowej i krótki czas wystrzelenia do celu. Z tego powodu THAAD nie może obronić dwóch trzecich terytorium Korei Południowej⁸³. Ponadto, USA wyposażyły go w taki system radarowy dalekiego zasięgu, który może sprawować nadzór nad chińskimi wyrzutniami rakiet, wzmacniając w ten sposób amerykańską obronę przeciwrakietową wobec Chin⁸⁴.

Paradoksalnie, obecność Stanów Zjednoczonych w Korei Południowej bardziej destabilizuje region niż wspomaga jego stabilizację. KRL-D czuje się zagrożona tą obecnością i ćwiczeniami wojskowymi, co zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia kolejnych prowokacji rakietowych czy jądrowych. Usunięcie amerykańskich żołnierzy z najbliższego sąsiedztwa Północy to warunek konieczny przy jakichkolwiek rozmowach o denuklearyzacji lub poprawie sytuacji międzykoreańskiej. Ponadto, polityka powstrzymania prowadzona przez Waszyngton zwiększa ryzyko zaostrzenia konfliktu z Chinami, nie tylko na polu gospodarczym. Przez fakt, że USA „ma po swojej stronie” Koreę Południową czy Japonię, ChRL może skłaniać się ku ściślejszej kooperacji z KRL-D, co jest szczególnie widoczne w niechęci do współpracy z ONZ i stosowania sankcji⁸⁵.

⁸¹ R. Ross, *US-Korea policy: Is it all about China?*, Responsible Statecraft, 26 VII 2023, <https://responsiblestatecraft.org/2023/07/26/us-korea-policy-is-it-all-about-china/> (26 VII 2023).

⁸² Ibidem.

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Ibidem.

Stosunki międzykoreańskie

Kolejnym wyróżnionym zagrożeniem są stosunki międzykoreańskie same w sobie, a dokładniej ich napięty stan i brak pewności co do ich przyszłości oraz co do kwestii unifikacyjnych. Implikują one inne, bardziej szczegółowe zagrożenia dla Chin, a także od ich stanu zależy sytuacja w regionie.

Stosunki międzykoreańskie są determinowane obecnością wielkich mocarstw. Dnia 27 VII 1953 r. obie Koree zawarły porozumienie w Panmundżom, które jest jedynie zawieszeniem broni⁸⁶. Formalnie żaden traktat pokojowy nie został zawarty, a państwa koreańskie do dziś są w stanie wojny. Ta sytuacja powoduje ogromne poczucie niepewności w państwach regionu. ChRL wielokrotnie angażowała się w próby negocjacji obu Korei, aby doprowadzić do zwiększenia stabilności w regionie. Istnieje kilka powodów tego zaangażowania. Pierwszy ma charakter historyczny, bowiem Chiny tradycyjnie uważają Półwysep Koreański za „obszar sąsiadujący”, w którym Chiny mają bezpośrednie interesy⁸⁷. Po drugie, Chiny od lat zwiększają swoje poczucie „międzynarodowej odpowiedzialności” za rozwój gospodarczy oraz pokój i bezpieczeństwo w regionie⁸⁸. Ponadto, Chiny roszczą sobie prawo do zaangażowania w stosunki międzykoreańskie jako strona wojny koreańskiej i sygnatariusz koreańskiego porozumienia o zawieszeniu broni, co wskazuje jego preambuła⁸⁹.

Za pierwszą poważną próbę mediacji i bezpośredniego zaangażowania ChRL w sprawy międzykoreańskie uznaje się rozmowy sześciostronne, których Pekin był gospodarzem⁹⁰. Rozmowy wpisywały się w ogólne wytyczne chińskiej polityki zagranicznej, w której mowa o większej odpowiedzialności Chin za sytuację w regionie⁹¹. Zwiększone zaangażowanie dyplomatyczne i zainicjowanie rozmów wynikało również z powodu drugiego kryzysu nuklearnego w KRL-D i chęci kształtowania sytuacji w najbliższym otoczeniu⁹². Chociaż rozmowy nie przyniosły oczekiwanych rezultatów to ich zainicjowanie i prowadzenie uwidocznilo dążenie Chin do czynnego udziału w procesie negocjacyjnym obu Korei.

---

⁸⁶ *Agreement Concerning a Military Armistice in Korea*, [https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KP + KR_530727_AgreementConcerningMilitaryArmistice.pdf](https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KP%20KR_530727_AgreementConcerningMilitaryArmistice.pdf) (20 VII 2023).

⁸⁷ C. Shulong, L. Xinzhu, *The Six Party Talks: A Chinese Perspective*, „Asian Perspective” 2008, t. 32, nr 4, s. 30-31.

⁸⁸ Ibidem.

⁸⁹ *Agreement Concerning a Military...*, *op.cit.*

⁹⁰ Q. Marschik, M.H. Jo, *China's integral role in Korean War peace talks*, East Asia Forum, 27 V 2018, <https://www.eastasiaforum.org/2018/05/27/chinas-integral-role-in-korean-war-peace-talks/> (20 VII 2023).

⁹¹ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 251.

⁹² Ibidem, s. 280

W następnych latach, gdy prowokacje nuklearne Korei Północnej się nasiliły, społeczność międzynarodowa naciskała na Chiny, by przyłączyły się do sankcji RB ONZ wobec KRL-D. Eksperci twierdzą, iż egzekwowanie sankcji przez Chiny, choć raczej sporadyczne, pomogło Pjongjangowi usiąść przy stole negocjacyjnym. Uznanie ważnej roli Chin w procesie pokojowym zwiększa ich polityczne zaangażowanie w utrzymanie pokoju na Półwyspie⁹³.

Kolejny ważny moment chińskiego zaangażowania w negocjacje międzykoreańskie miał miejsce w latach 2018-2019, gdy odbyły się międzykoreańskie szczyty oraz historyczne spotkania Donalda Trumpa z Kim Dzong Unem. Po szczycie z kwietnia 2018 r., Chiny wyraziły optymizm i nadzieję, że Północ i Południe stworzą większą stabilność na Półwyspie. Zdając sobie sprawę co do „ogromnych sprzeczności, których nie można rozwiązać podczas jednego spotkania”, ChRL wyraziła nadzieję na kolejne spotkania przywódców Korei, a także na spotkanie Trumpa i Kima, a Pekin będzie szukał sposobów, aby nadal odgrywać kluczową rolę w sprawach Półwyspu⁹⁴. Lu Chao, ekspert ds. Korei Północnej, powiedział również, że „postęp rozwiązania pokojowego na półwyspie jest ściśle powiązany z interesami Chin i nie ma możliwości, aby Chiny ukrywały się na uboczu i były tylko obserwatorem”⁹⁵. W pierwszej połowie 2018 r. odbyło się kilka spotkań Kima z Xi nawiązujących do szczytów międzykoreańskich i spotkań z Trumpem. Potwierdziły one zobowiązania Pjongjangu do denuklearyzacji zawarte w deklaracji z Panmundżom z 27 IV 2018 r.⁹⁶. Wskazują one również na fakt, że żadne spotkania dotyczące napiętej sytuacji na Półwyspie i denuklearyzacji nie obejdują się bez konsultacji z Pekinem. Rozmowy Xi – Kim doprowadziły też do ponownego zbliżenia państw i złagodzenia polityki Chin wobec KRL-D z powodu obawy przed marginalizacją w szybko rozwijającym się procesie pokojowym⁹⁷.

Napięcia w stosunkach międzykoreańskich implikują kolejne zagrożenia dla Chin. Po pierwsze, wzrastające tarcia między obiema Koreami wpływają na destabilizację w regionie. Inne państwa w Azji również odczuwają zagrożenie ze strony KRL-D i szukają oparcia w sojuszach, m.in. z Waszyngtonem. Zaangażowanie Chin w dialog międzykoreański wynika z faktu, że Pekin postrzega trwające

⁹³ Q. Marschik, M.H. Jo, *China's integral role...*, *op.cit.*

⁹⁴ B. Ide, *China Cautiously Optimistic About North-South Korea Talks*, *Voa News*, 26 IV 2018, <https://www.voanews.com/a/china-adapts-to-new-era-on-korean-peninsula/4365643.html> (20 VII 2023).

⁹⁵ *Ibidem*.

⁹⁶ *Panmunjeom Declaration for Peace, Prosperity and Unification of the Korean Peninsula*, The National Committee on North Korea, 27 IV 2018, https://www.ncnk.org/resources/publications/panmunjeom_declaration_for_peace.pdf/file_view (20 VII 2023).

⁹⁷ S. Snyder, *China's Shifting Roles on the Korean Peninsula: Unintended Consequences of the Singapore Summit*, Council on Foreign Relations, 2 X 2018, <https://www.cfr.org/blog/china-shifting-roles-korean-peninsula-unintended-consequences-singapore-summit> (20 VII 2023).

negocjacje jako najlepszą szansę na rozbrojenie Półwyspu Koreańskiego⁹⁸. Arsenał nuklearny Korei Północnej jest powodem dla Amerykanów do zwiększania swojej wojskowej obecności na Południu. Pomoc Pekinu w osiągnięciu rozejmu między obiema Koreami w postaci denuklearyzacji czy nawet traktatu pokojowego wyeliminowałby ten amerykański pretekst do utrzymywania jednostek wojskowych w Korei Południowej, co stanowiłoby ogromną korzyść dla Chin. Za sprawą amerykańsko-północnokoreańskiego szczytu w Hanoi w 2019 r., Trump zdecydował się na wstrzymanie wspólnych ćwiczeń wojskowych w związku z trwającymi negocjacjami Pjongjangu z Waszyngtonem w sprawie denuklearyzacji⁹⁹ (zostały one wznowione po objęciu władzy przez Yoona¹⁰⁰). Zaangażowanie w sprawy obu Korei to cecha, która wyróżnia podejście polityczne Xi Jinpinga do Półwyspu Koreańskiego, czyli powiązania relacji Chiny-Korea Północna i Chiny-Korea Południowa oraz opracowania polityki dyplomatycznej dla Półwyspu Koreańskiego jako całości¹⁰¹. Seul zdaje sobie sprawę, że bez współpracy Pekinu niemożliwe jest doprowadzenie Pjongjangu do stołu dyplomatycznego.

Wyzwaniem, jakie czeka Chiny w bliżej nieokreślonej przyszłości jest zjednoczenie Korei, a raczej to, jak będzie ono wyglądało. Pekin jest świadomy, że mimo swojego zaangażowania w dialog międzykoreański, w rzeczywistości ma ograniczone możliwości kształtowania procesu zjednoczeniowego Korei, przez co opowiada się raczej do popierania *status quo* na Półwyspie¹⁰². Dla ChRL sytuacją idealną byłoby utrzymanie podziału, przy czym Korea Północna byłaby bardziej skłonna do reform gospodarczych¹⁰³. Niemniej, Chiny nie sprzeciwiają się unifikacji, jednak obawiają się tego, w jaki sposób do niej dojdzie. Idealny sposób zjednoczenia powinien opierać się na dobrowolnym i ewolucyjnym uczestnictwie, czyli zjednoczeniu poprzez negocjacje, druga opcja, czyli wchłonięcie jednej części przez drugą wprowadziłaby chaos na Półwyspie i zagroziłaby bezpieczeństwu Chin¹⁰⁴. Sytuacja, w której to Korea Północna zostaje wchłonięta jest niekorzystna dla Pekinu z kilku powodów. Po pierwsze, byłby to upadek państwa komunistycznego, traktatowego sojusznika Chin. Po drugie, konsekwencją tego

---

⁹⁸ J. Kim, *China and Regional Security...*, *op.cit.*, s. 56.

⁹⁹ H. Cooper, *Pentagon Again Suspends Large-Scale Military Exercises With South Korea*, *The New York Times*, 1 III 2019, <https://www.nytimes.com/2019/03/01/world/asia/us-military-exercises-south-korea.html> (20 VII 2023).

¹⁰⁰ J.H. Lee, *The U.S. and South Korea Begin Their Biggest Military Drills Since the Trump-Kim Summit*, *Time*, 22.08.2023, <https://time.com/6207619/us-south-north-korea-military-drills/> (20 VII 2023).

¹⁰¹ M. Hoshino, S. Hiraiwa, *Four factors in the „special relationship” between China and North Korea: a framework for analyzing the China – North Korea Relationship under Xi Jinping and Kim Jong-un*, „*Journal of Contemporary East Asia Studies*” 2020, t. 9, nr 1, s. 23.

¹⁰² O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 503.

¹⁰³ D. Cheng, *Chinese Calculations Of Security...*, *op.cit.*, s. 38.

¹⁰⁴ H.B. Park, *China's Position...*, *op.cit.*, s. 125.

upadku mogłyby się okazać masowe migracje Koreańczyków z Północy do Chin, co wywołałoby kryzys uchodźczy w północno-wschodniej części ChRL. Uchodźcy mogą spowodować chaos społeczno-gospodarczy w tej części kraju, stawiając Chiny w kłopotliwej sytuacji¹⁰⁵. Ponadto, największą obawą Pekinu jest stopień zaangażowania w ten proces Stanów Zjednoczonych. Jeżeli przyczyniłyby się one do zjednoczenia i upadku KRL-D, to przede wszystkim Chiny bezpośrednio graniczyłyby z kapitalistyczną, liberalną i wspieraną przez USA Koreą, co byłoby zagrożeniem dla strategicznego bezpieczeństwa Chin¹⁰⁶. Co więcej, zjednoczona Korea będąca w relacji sojuszniczej z Waszyngtonem mogłaby posiadać stacjonujące wojska amerykańskiej armii tuż przy chińskiej granicy. Z tych powodów Pekin wykazuje wyraźną ambiwalencję wobec zjednoczenia Korei, skłaniając się ku opcji zachowania *status quo*. Akceptowalne byłoby również dla ChRL, gdyby zjednoczona Korea nie była związana sojuszem z żadnym państwem, co ograniczyłoby wpływ USA na Półwyspie i w regionie, na czym Chinom zależy¹⁰⁷.

Zakończenie

Półwysp Koreański jest strategicznym miejscem w regionie, którym od wieków były zainteresowane różne mocarstwa. Jest on ściśle powiązany z Chinami pod względem interesów geopolitycznych i bezpieczeństwa narodowego, a także odgrywa decydującą rolę w chińskiej strategii bezpieczeństwa¹⁰⁸. Artykuł przedstawił trzy główne zagrożenia bezpieczeństwa Chin, które są wielowymiarowe i bardzo ze sobą sprzężone.

Największym niebezpieczeństwem dla Chin jest rozwój północnokoreańskiego arsenału jądrowego i raketowego. Zaczął on być traktowany przez Pekin coraz poważniej za rządów Xi Jinpinga, czego wyrazem było przyłączenie się przez Chiny do nałożenia sankcji na Północ. ChRL postrzega nuklearne wysiłki Korei Północnej jako zaburzenie równowagi sił i kwestionowanie *status quo*¹⁰⁹. Jest to również, a może przede wszystkim, zaburzenie stabilności w regionie. Wielu realistów badało pojęcie „stabilności” i „niestabilności” w kontekście Azji Północno-Wschodniej. W systemie międzynarodowym stabilność jest zapewniona przez równowagę sił lub przez hegemonia, jednak w regionie Azji Wschodniej istnieje zbyt wiele czynników destabilizujących¹¹⁰.

¹⁰⁵ Ibidem, s. 130.

¹⁰⁶ Ibidem, s. 129.

¹⁰⁷ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 506.

¹⁰⁸ H.B. Park, *China's Position...*, *op.cit.*, s. 138.

¹⁰⁹ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 488.

¹¹⁰ Ibidem, s. 82.

Rozwój arsenału nuklearnego KRL-D implikuje kolejne istotne problemy, takie jak wzmocnienie sojuszniczej współpracy Korei Południowej ze Stanami Zjednoczonymi czy Japonią, zwiększanie obecności wojskowej Amerykanów w regionie, rozbudowę amerykańskiego systemu obrony przeciwrakietowej. Pekin wielokrotnie podejmował starania, aby wpłynąć na KRL-D w celu denuklearyzacji, jednak Pjongjang nigdy nie uległ w tej kwestii i zdaje się nie zamierzać rezygnować ze swojego jądrowego arsenału, szczególnie w czasie, kiedy obecny prezydent Korei Południowej przyjął twarde stanowisko wobec KRL-D i zacieśnił sojusz z Amerykanami. Spotkania między Kimem a Xi okazały się mieć ograniczony wpływ na rozwiązywanie problemów na Półwyspie Koreańskim. Ponadto, niemożliwym jest ich rozwiązanie bez zaangażowania Stanów Zjednoczonych i ustępstw z ich strony (np. w kontekście wycofania wojsk z Półwyspu), na co również Pekin naciska.

To, co jest charakterystyczne dla stosunków w regionie to bardzo duża nieufność wobec intencji swoich sąsiadów. Najbardziej nieufny w tej sytuacji jest Kim Dzong Un. Przez jego podejrzliwość także w kierunku Pekinu, Chiny mają ograniczony wpływ na działania Korei Północnej¹¹¹. Niepewność co do działań innych wykazywały także Chiny i Stany Zjednoczone, które wzajemnie obwiniają się za pogarszającą się sytuację na Półwyspie¹¹².

Chiny w swojej retoryce często podkreślają, że dla rozwoju dobrosąsiedzkich stosunków z Koreą Południową obie strony muszą być „zaangażowane w niezależność i utrzymywać te stosunki wolne od ingerencji z zewnątrz”¹¹³. Jest to w rzeczywistości krytyka sojuszu amerykańsko-południowokoreańskiego i obecności Amerykanów na Półwyspie. Pekin i Pjongjang wspólnie podkreślają, że rozwój programu nuklearnego KRL-D wynika właśnie z poczucia zagrożenia Północy ze strony USA. Dlatego tak ważną rolę może odegrać koncepcja „podwójnego zawieszenia”, która odpowiada na problemy związane z dylematem bezpieczeństwa¹¹⁴. Przy jednoczesnym ograniczaniu wojskowej obecności Stanów Zjednoczonych i powstrzymaniu rozwoju nuklearno-rakietowego Pjongjangu, zmniejszy się wyścig zbrojeń na Półwyspie tworząc bardziej stabilną sytuację w regionie.

Dla Chin, aby rozwiązać wiele omówionych w artykule zagrożeń, najważniejsze byłoby właśnie ograniczenie wpływów USA, przy jednoczesnym ich zaangażowaniu w dialog koreański w celu złagodzenia napięć. Brak obecności wojskowej Amerykanów stworzyłby sytuację, w której Pjongjang nie musiałby czuć się zagrożony i nie miałby pretekstu do dozbierania się i dalszych prowokacji, o ile

¹¹¹ P. Bielicki, *Relacje chińsko-północnokoreańskie...*, *op.cit.*, s. 183.

¹¹² O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 514.

¹¹³ *South Korea Needs to Properly Respond to China's 'Five Points'*, The Asan Institute for Policy Studies, 23 VIII 2022, <http://en.asaninst.org/contents/south-korea-needs-to-properly-respond-to-chinas-five-points/> (20 VII 2023).

¹¹⁴ O. Pietrewicz, *Spór o Koreę...*, *op.cit.*, s. 490.

Seul będzie również skory do podjęcia dialogu. Z kolei wyeliminowanie arsenału nuklearnego z Korei Północnej zwiększy poczucie bezpieczeństwa nie tylko Chin, ale również Korei Południowej i Japonii, które także nie będą już potrzebować tak zdecydowanej ochrony ze strony Amerykanów. Jednak ten scenariusz, w którym Korea Północna rezygnuje ze swojej broni jądrowej, jak i scenariusz ewentualnego zjednoczenia Korei, są zdecydowanie odległe, stąd też dążenie Chin do zachowania obecnego stanu rzeczy. W najbliższym czasie można spodziewać się dalszego zacieśniania współpracy amerykańsko-południowokoreańskiej, co jest priorytetem polityki zagranicznej Yoon Suk Yeola i twardego stanowiska Seulu wobec denuklearyzacji, rządziej zaś chęci dialogu z Pjongjangiem. Taka sytuacja nie zwiastuje, aby problem koreański, implikujący szereg zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego Chin, mógł zostać rozwiązany w niedalekiej przyszłości.

Abstract

Julia Tyburska

The People's Republic of China and the Korean Peninsula. Contemporary threats to China's security in the face of inter-Korean tensions, nuclear risk, and U.S. involvement on the peninsula

The People's Republic of China's political and military involvement in East Asia has increased in recent years, and tensions on the Korean Peninsula have affected China's security. This article examines China's security strategy in the region with a focus on the Korean Peninsula. It focuses on contemporary threats to China's national security that may come from the Korean Peninsula. It aims to analyze three major issues that threaten Chinese security: North Korea's nuclear program, the U.S. presence on the Korean Peninsula, and tensions in inter-Korean relations. All of these threats are intertwined and implicate each other.

Key words: security, threat, China, Korean Peninsula, nuclear arsenal, USA

References

- Agreement Concerning a Military Armistice in Korea*, [https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KP + KR_530727_AgreementConcerningMilitaryArmistice.pdf](https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KP+KR_530727_AgreementConcerningMilitaryArmistice.pdf).
- Ahn, J., *G7 Attendance Highlights South Korea's Growing Stature*, Council on Foreign Relations, 15 VI 2023, <https://www.cfr.org/blog/g7-attendance-highlights-south-koreas-growing-stature>.
- Balcerowicz, B., *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2002.
- Barannikova, A., *Korean Peninsula Nuclear Issue: Challenges and Prospects*, „Journal for Peace and Nuclear Disarmament” 2022, t. 5, nr 2.
- Bielicki, P., *Relacje chińsko-północnokoreańskie za rządów Xi Jinpinga – szorstka przyjaźń czy długotrwałe partnerstwo*, „Sprawy Międzynarodowe” 2020, t. 73, nr 3.
- Brunnstrom, D. & Hunnicutt, T., *Biden says U.S. forces would defend Taiwan in the event of a Chinese invasion*, Reuters, 19 IX 2022, <https://www.reuters.com/world/biden-says-us-forces-would-defend-taiwan-event-chinese-invasion-2022-09-18/>.
- Cheng, D., *Chinese Calculations Of Security And The Korean Peninsula*, „The Journal of East Asian Affairs” 2018, t. 32, nr 1.
- China's Defensive National Defense Policy in the New Era*, Ministry of National Defense The People's Republic of China, <http://eng.mod.gov.cn/xb/Defense-Policy/index.html>.
- China's National Defense in the New Era*, The State Council of The People's Republic of China, https://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/201907/24/content_WS5d3941ddc6d08408f502283d.html.
- China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation*, The State Council of the People's Republic of China, 11 I 2017, http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2017/01/11/content_281475539078636.htm.
- Choe, H.S., *In a First, South Korea Declares Nuclear Weapons a Policy Option*, The New York Times, 12 I 2023, <https://www.nytimes.com/2023/01/12/world/asia/south-korea-nuclear-weapons.html>.
- Clark, J., *'We Go Together:' U.S., South Korea Mark 70-Year Alliance*, U.S. Department of Defense, 24 VII 2023, <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3425351/we-go-together-us-south-korea-mark-70-year-alliance/>.
- Cranmer-Byng, J., *The Chinese View of Their Place in the World: An Historical Perspective*, „The China Quarterly” 1973, nr 53.
- Czaputowicz, J., *Teorie stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2008.

- Dutta, A., *Securing its Interests: Explaining South Korea's Slow Pivot to China*, Observer Research Foundation, 6 III 2023, <https://www.orfonline.org/research/securing-its-interests/>.
- Dworecki, S., *Zagrożenia bezpieczeństwa państwa*, Warszawa 1996.
- Fang, H., *Sino-DPRK Relations and Chinese Perception toward North Korea's Nuclear Issue: Meta-Analysis on Chinese Literature since 2012*, „The Korean Journal of Defense Analysis” 2020, t. 32, nr 4.
- Feng, L., *China's Security Strategy towards East Asia*, „The Chinese Journal of International Politics” 2016, t. 9, nr 2.
- Fu, Y., *The Korean Nuclear Issue: Past, Present, and Future. A Chinese Perspective*, „John L. Thornton China Center at Brookings. Strategy Paper 3”, 12 IV 2017, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2017/04/north-korean-nuclear-issue-fu-ying.pdf>.
- Hoshino, M. & Hiraiwa, S., *Four factors in the „special relationship” between China and North Korea: a framework for analyzing the China-North Korea Relationship under Xi Jinping and Kim Jong-un*, „Journal of Contemporary East Asia Studies” 2020, t. 9, nr 1.
- Ide, B., *China Cautiously Optimistic About North-South Korea Talks*, VoA News, 26 IV 2018, <https://www.voanews.com/a/china-adapts-to-new-era-on-korean-peninsula/4365643.html>.
- Jackson, R. & Sørensen, G., *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*, Oxford 2022.
- Jun, H., *Hallyu at a Crossroad: The Clash of Korea's Soft Power Success and China's Hard Power Threat in Light of Terminal High Altitude Area Defense (THAAD) System Deployment*, „Asian International Studies Review” 2017, t. 18, nr 1.
- Kim, A. & Kim, J., *China's aggressive 'periphery diplomacy' and South Korean perspectives*, „The Pacific Review” 2018, t. 31, nr 2.
- Kim, H.K., *China's Evolving North Korea Policy*, Institute for Security and Development Policy, IV 2020, <https://isdpeu/publication/chinas-evolving-north-korea-policy/>.
- Kim, H.K., *The China Policy of the Yoon Government and South Korea-China Relationship*, „International Journal of Korean Unification Studies” 2022, t. 31, nr 1.
- Kim, J.I., *O ideach dzucze*, Phenian 1985.
- Kim, M.H., *Why Nuclear? Explaining North Korea's Strategic Choice of Going Nuclear and Its Implications for East Asian Security*, „Journal of Asian and African Studies” 2021, t. 56, nr 7.
- Korea Net Assessment: Politicized Security and Unchanging Strategic Realities*, eds. C.M. Lee & K. Botto, Carnegie Endowment for International Peace, Washington 2020.

- Kristensen, H.M. & Norris, R.S., *A history of US nuclear weapons in South Korea*, „Bulletin of The Atomic Scientists” 2017, t. 73, nr 6.
- Kuźniar, R., Balcerowicz, B., Bieńczyk-Missala, A., Grzebyk, P., Madej, M., Prońska, K., Sułek, M., Tabor, M. & Wójciuk, A., *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, Warszawa 2012.
- Lee, S.S., *An Overview of China’s „Two Koreas Policy”: China’s Korean Peninsula Policy in the Era of U.S.-China Rivalry and Korea-China Cooperation*, „IFANS Focus” 2022, nr 29E.
- Mankikar, K.A., *Preserving National Security, the Xi Jinping Way*, Observer Research Foundation, 24 I 2022, <https://www.orfonline.org/research/preserving-national-security-the-xi-jinping-way/>.
- Marschik, Q. & Jo, M.H., *China’s integral role in Korean War peace talks*, East Asia Forum, 27 V 2018, <https://www.eastasiaforum.org/2018/05/27/chinas-integral-role-in-korean-war-peace-talks/>.
- Mehmetcik, H. & Belder, F., *China’s role in the regional and international management of Korean conflict: an arbiter or catalyst?*, „Third World Quarterly” 2019, t. 39, t. 12.
- Moore, G.J., *How North Korea threatens China’s interests: understanding Chinese ‘duplicity’ on the North Korean nuclear issue*, „International Relations of the Asia-Pacific” 2008, t. 8.
- Pak, J.H., *China’s Gambit on the Korean Peninsula*, East Asia Institute Working Paper, 3 XII 2020, http://www.eai.or.kr/new/en/pub/view.asp?intSeq=-20183&board=eng_workingpaper.
- Panmunjeom Declaration for Peace, Prosperity and Unification of the Korean Peninsula*, The National Committee on North Korea, 27 IV 2018, https://www.ncnk.org/resources/publications/panmunjeom_declaration_for_peace.pdf/file_view.
- Park, H.B., *China’s Position on Korea’s Unification and US Forces Korea*, „The Journal of East Asian Affairs” 2010, t. 24, nr 1.
- Pietrewicz, O., *Spór o Koreę. Rola USA i Chin w kształtowaniu bezpieczeństwa międzynarodowego na Półwyspie Koreańskim*, Warszawa 2022.
- Rosicki, R., *O pojęciu i istocie bezpieczeństwa*, „Przegląd Politologiczny” 2010, nr 3.
- Ross, R., *US-Korea policy: Is it all about China?*, Responsible Statecraft, 26 VII 2023, <https://responsiblestatecraft.org/2023/07/26/us-korea-policy-is-it-all-about-china/>.
- Ross, R.S., *China Looks at the Korean Peninsula: The ‘Two Transitions’*, „Survival. Global Politics and Strategy” 2021, t. 63, nr 6.
- Schöttli, U., *Fear of China brings Japan and South Korea closer together*, GIS Reports, 18 V 2023, <https://www.gisreportsonline.com/r/far-east-security/>.

- Shulong, C. & Xinzhu, L., *The Six Party Talks: A Chinese Perspective*, „Asian Perspective” 2008, t. 32, nr 4.
- South Korea Needs to Properly Respond to China’s ‘Five Points’, The Asan Institute for Policy Studies, 23 VIII 2022, <http://en.asaninst.org/contents/south-korea-needs-to-properly-respond-to-chinas-five-points/>.
- Snyder, S., *China’s Rise and the Two Koreas: Politics, Economics, Security*, Boulder 2009.
- Snyder, S., *China’s Shifting Roles on the Korean Peninsula: Unintended Consequences of the Singapore Summit*, Council on Foreign Relations, 2 X 2018, <https://www.cfr.org/blog/chinas-shifting-roles-korean-peninsula-unintended-consequences-singapore-summit>.
- Stany Zjednoczone – Chiny, eds. J. Ciesielska-Klikowska & M. Marczuk-Karbownik, Łódź 2017.
- Wang Yi Talks about Principles China Upholds in Dealing with the Korean Peninsula Nuclear Issue, Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China, 13 II 2016, https://www.fmprc.gov.cn/eng/gjhdq_665435/3265_665445/3296_664550/3298_664554/201602/t20160215_575843.html.
- Washington Declaration, The White House, 26 IV 2023, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/04/26/washington-declaration-2/>.
- Weiqi, Z., *Neither friend nor big brother: China’s role in North Korean foreign policy strategy*, „Palgrave Communication” 2016, t. 4, nr 16.
- Wuthnow, J., *Asian Security without the United States? Examining China’s Security Strategy in Maritime and Continental Asia*, „Asian Security” 2018, t. 14.
- Zhao, T., *China’s Dilemmas over Stalled North Korean Denuclearization Talks*, „Journal for Peace and Nuclear Disarmament” 2020, t. 3, nr 1.
- Zięba, R., *O tożsamości nauk o bezpieczeństwie*, „Zeszyty Naukowe AON” 2012, nr 1(86).
- Zięba, R., *Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych*, „Sprawy Międzynarodowe” 1989, nr 10.
- Zięba, R., *Współczesne wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego*, „Stosunki Międzynarodowe – International Relations” 2016, nr 3, t. 52.

Julia Tyburska – mgr stosunków międzynarodowych. ORCID: 0000-0003-2030-6894